

ŠILUTĖS FRIDRICHIO BAJORAIČIO VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS DIREKTORĖS DALIOS UŽPELKIENĖS 2011 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

▣ BIBLIOTEKA – ŽINIŲ SKLAIDOS IR KŪRIMO CENTRAS

Bibliotekos vadovo ataskaita yra teikiama vadovaujantis rajono savivaldybės tarybos 2012-01-26 sprendimu Nr. T1-263 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės biudžetinių įstaigų, viešųjų įstaigų ir kontroliuojamų įmonių vadovų 2011 metų veiklos ataskaitų grafiko patvirtinimo“, rajono savivaldybės taryboje 2010-11-25 sprendimu Nr. T1-1564 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešosios bibliotekos nuostatų naujos redakcijos patvirtinimo“ patvirtintų bibliotekos nuostatų V skyriaus 18.4 punktu ir Lietuvos kultūros ministro 2010-06-04 įsakymu Nr. ĮV-320 „Dėl bibliotekininkų atestavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ I skyriaus 8 punkto nuostatomis. Nuostatose įteisinta, kad „Bibliotekos vadovai neatestuojami, jų veiklą vertina įstaigos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija arba įstaigos savininkas teisės aktu nustatyta tvarka“.

Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka yra centralizuotas bibliotekinių paslaugų tinklo junginys su 23 miestelių ir kaimo filialais, kompaktiškai išdėstytas visoje rajono teritorijoje. Biblioteka, palyginti su kitų Lietuvos rajonų viešosiomis bibliotekomis, pagal gyventojų skaičių (2012-01-01 statistikos duomenys) turi mažiausią (23 filialų) ir realius bendruomenių poreikius bibliotekinėms paslaugoms atitinkantį tinklą. Pavyzdžiui, Klaipėdos rajono SVB¹ yra 51652 gyventojai, veikia VB² su 25 filialais; Šiaulių rajono SVB yra 47058 gyventojai, veikia VB ir 30 filialų; Vilkaviškio SVB yra 45864 gyventojai, veikia VB ir 32 filialai; Šilutės SVB yra 49877 gyventojai³⁻⁴, veikia VB ir 23 filialai⁵. F. Bajoraičio viešosios bibliotekos tinkle bibliotekinėmis paslaugomis naudojasi 21,8% visų rajono gyventojų. Tai yra vienas iš sėkmingiausių gyventojų sutelkimo į viešąsias bibliotekas rodiklių Lietuvoje⁶. Atsižvelgiant į sparčiai kintančias F. Bajoraičio SVB funkcijas (gyventojų sutelktumą į bibliotekas, bibliotekinių procesų automatizavimą, interaktyvių paslaugų plėtrą), netradicines knygotyrines, leidybines veiklas, bibliotekininkystės naujovių (BDN) diegimą, partnerystės tinklą su Vakarų Lietuvos, Lietuvos, užsienio bibliotekomis eksploatavimą Šilutės naudai, rajono savivaldybės tarybos 2007-01-25 sprendimu Nr. T1-1420 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešosios bibliotekos priskyrimo antrai bibliotekų grupei ir tarnybinio mėnesinio atlyginimo koeficiento nustatymo bibliotekos direktoriui“ F. Bajoraičio viešoji biblioteka priskirta aukštai antrai bibliotekų kategorijai iš 4, nustatytų Kultūros ministro teisės aktais⁷. Priskyrus biblioteką antrai kategorijai adekvačiai su išplėtais uždaviniais ir funkcijomis turėjo didėti bibliotekos darbo užmokesčio fondo asignavimai, tačiau jie nekito.

▣ BIUDŽETINIAI ASIGNAVIMAI

Vadovaujantis rajono Savivaldybės tarybos 2011-02-24 sprendimu Nr. T1-1649 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės 2011 metų biudžeto patvirtinimo“ F. Bajoraičio viešajai bibliotekai skirti biudžetiniai asignavimai – 1 553 871 Lt. Iš jų: darbo užmokesčiui – 1 000 000 Lt, tai sudaro 64,4% nuo bendro biudžeto; socialinio draudimo įmokos 310 000 Lt, arba 20,0% nuo bendro biudžeto; prekių ir paslaugų naudojimas (ryšiai, šildymas, elektra, spaudiniai, pastatų priežiūra, komunalinės paslaugos, kitos išlaidos VB ir 23 filialams) 243 871 Lt, sudarančios 15,6% bendro biudžeto. Iki 2006-05-01 biblioteka dirbo (Lietuvininkų g. 74) 345 kv. m. patalpose. Po rekonstrukcijos naujos bibliotekos patalpos didėjo beveik tris kartus (1097 kv. m.). Bibliotekos biudžetiniai asignavimai (patalpų šildymui, elektrai, kitoms komunalinėms paslaugoms) padidinti nebuvo. Todėl 2012-02-01 bibliotekos įsiskolinimas UAB „Šilutės šilumos tinklai“ yra 87616 Lt.

¹ Trumpinys: SVB, Savivaldybės viešoji biblioteka

² Trumpinys: VB, viešoji biblioteka

³⁻⁴ Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas. <http://www.stat.gov.lt>; <http://www.lnb.lt>

⁵ Šaltinis: <http://www.lnb.lt> → bibliotekininkui → Lietuvos bibliotekų statistika → savivaldybių viešosios bibliotekos

⁶ Šaltinis: <http://www.lnb.lt> → bibliotekininkui → Lietuvos bibliotekų statistika → savivaldybių viešosios bibliotekos

⁷ Kultūros ministerijos 2006-11-10 d. įsakymas „Dėl kultūros įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo“ (Žin. 2006, Nr. 123-4652)

Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2007-01-25 sprendimu Nr. T1-1419 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešosios bibliotekos ir 23 filialų etatų skaičiaus patvirtinimo“ VB ir 23 filialuose patvirtintos 68,25 darbuotojų pareigybės, iš kurių 51 bibliotekinis specialistas. Bibliotekoje nustatytas didžiausias leistinas pareigybių skaičius yra vienas mažiausių Lietuvoje, palyginti su gyventojų skaičiumi ir centralizuotos bibliotekų sistemos tinklais. Pavyzdžiui, Šiaulių ir Vilkaviškio savivaldybių bibliotekose po 52 bibliotekininkus, Tauragės – 54. Šilutės VB tinkle (2011-12-31) dirbo 22 darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį, 5 – aukštąjį neuniversitetinį, 19 – aukštesnįjį, 5 – kitą išsilavinimą. Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2010-11-25 sprendimo Nr. T1-1564 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešosios bibliotekos nuostatų naujos redakcijos patvirtinimo“ III skyriaus 14.14 ir V skyriaus 18.12 punktuose įteisintas bibliotekinių specialistų profesinis atestavimas ir darbo apmokėjimo sąlygų gerinimas pagal atestavimo rezultatus nėra vykdomas. Savivaldybė neturėjo galimybės 2011 metų viešosios bibliotekos biudžete skirti bibliotekininkų darbui apmokėti jų atlyginimų vidurkių (- 45656 Lt), numatytų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2009-09-11 įsakymu Nr. IV-487 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 1999 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. 248 „Dėl kultūros įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo pakeitimo“ II skyriaus nuostatose „Bibliotekų vadovaujančiųjų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka“. 2011-12-31 F. Bajoraičio viešosios bibliotekos vidutinis statistinio bibliotekininko atlyginimo vidurkis buvo: priskaičiuojamas 1401,92 Lt, išmokamas -1074,70 Lt.

■ SAVIVALDYBĖS TEISĖS AKTAI, TEIGIAMAI ĮTAKOJĘ BIBLIOTEKOS RAIDOS POKYČIUS IR SĖKMINGĄ ĮSTAIGOS VADYBĄ

2011 metais bibliotekos direktorius ir jo 7 struktūrinių padalinių vadovų komanda įgyvendino 18 Savivaldybės tarybos sprendimų ir tęsė 6 ankstesnių (2009-2010) Savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą. Vykde rajono Savivaldybės Administracijos direktoriaus 22 įsakymais reglamentuotas veiklas. Devyniais rajono Savivaldybės tarybos sprendimais ir Administracijos direktoriaus įsakymais perduotas viešosios bibliotekos funkcijoms vykdyti ilgalaikis materialusis ir nematerialusis bei trumpalaikis turtas pagal tarp rajono Savivaldybės ir Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos pasirašytą sutartį „Dėl dalyvavimo nacionaliniame „Bibliotekos pažangai“ projekte“. Penkiais Savivaldybės tarybos sprendimais ir Administracijos direktoriaus įsakymais viešoji biblioteka įpareigota vykdyti „Lietuvos kultūros sostinės“, „Šilutės 500 metų“ Kultūros ir Jaunimo programų finansuotus renginius. 2011-03-31 Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-1712 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2006-11-30 sprendimo Nr. T1-1360 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešosios bibliotekos teikiamų paslaugų kainų nustatymo“ pakeitimo“ įteisino naujas, bibliotekų vartotojams aktualias dokumentų skenavimo, įrišimo, laminavimo kainas, tai padidino įplaukas į VB biudžetą. Vykdam Savivaldybės tarybos 2011-12-05 sprendimą Nr. T1-249 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės tarybos turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašo patvirtinimo“ parengtas ir bibliotekos direktoriaus 2012-01-09 įsakymu Nr. V-8 patvirtintas „Šilutės F. Bajoraičio viešosios bibliotekos turto naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašas“.

F. Bajoraičio viešosios bibliotekos direktorius, vadovaudamasis rajono Savivaldybės tarybos 2010-11-25 sprendimo Nr. T1-1564 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešosios bibliotekos nuostatų naujos redakcijos patvirtinimo“ V skyriumi „Bibliotekos valdymas“ vykde direktoriui priskirtas pareigas: bibliotekos vadybą, įgyvendino bibliotekos Savininko priskirtas funkcijas, tikslus bei uždavinius, formavo viešųjų paslaugų paketą, rengė, teikė, administravo ir vykde papildomo finansavimo projektus, administravo finansinius išteklius, disponavo priskirtu ilgalaikiu materialiuoju, nematerialiuoju ir trumpalaikiu turtu, per Savivaldybės Kultūros skyrių teikė bibliotekos Savininkui teisės aktų projektus, atstovavo biblioteką šalies ir užsienio partnerių, rėmėjų bei kitų bendradarbiaujančių institucijų tinkle, vykde partnerystę nevyriausybinių sektoriaus organizacijose, bendrojo lavinimo ir neformalaus ugdymo įstaigose, Vilniaus bei Klaipėdos universitetuose, Lietuvos mokslų akademijoje, užsienio valstybių bibliotekose (Rusija, Gruzija) bei lietuviškose nevyriausybiniuose organizacijose (Kaliningrado L. Rėzos lietuvių draugija, Rusija; Khashuri bibliotekininkų draugija, Gruzija).

▣ SĖKMINGI NAUJOS VEIKLOS AKCENTAI VIEŠŪJŲ ERDVIŲ KNYGOS RENGINIUOSE

Šiomet biblioteka tapo išpūdingos tradicinės penktosios ir tarptautinės pirmosios pasaulio šilutiškių sueigos „Šviesos parnešti, gera padaryti...“, skirtos Šilutės (Šilokarčemos) vardo paminėjimo rašytiniuose šaltiniuose 500 metų jubiliejumi, organizatorė. Sueigoje dalyvavo 87 kraštiečiai, atvykę iš 7 pasaulio šalių: Vokietijos, JAV, Rusijos, Belgijos, Australijos, Kanados, Latvijos ir visų etninių Lietuvos regionų. Gegužės 26 d. įvyko kraštiečių, profesionalių dailininkų, parodų atidarymai. Šilutės evangelikų liuteronų bažnyčioje surengta koncertinė programa „Sugrižimai“, kurią Šilutei ir šilutiškiams padovanojo kraštiečių Dalia Jatautaitė (vargonai). Gegužės 27 d. atidaryta 85 parodinių blokų istoriografinė kiemo ekspozicija „Šilutė ir šilutiškiai: vaizdai ir veidai“, skirta pasaulio kraštiečių sueigos dalyviams pristatyti. Šventės metu surengtas legendinis LNK žaidimas „Taip ir ne“, įvykęs tarp Šilutės jaunimo ir pasaulio šilutiškių. Po oficialiosios svečiai dalies dalyvavo etnografinėje vakaronėje „Parbėg laivelis nuo Venčio rago...“, vykusioje senoviniame žvejų kaime – Mingėje. Gegužės 28 d. šventinėje Jaunimo gatvėje prie bibliotekos atidarytas senojo Žibų kaimo „Knygininkų klubas“, surengti literatūros skaitymai ir profesionalių Švedijos „Liūtų“ klubo menininkų dailės darbų dovanojimo akcija (**Nauja**). Pasaulio kraštiečių sueigai „Šviesos parnešti, gera padaryti ...“ organizuoti sutelkta verslo lėšų iš fizinių ir juridinių asmenų - 6501,69 Lt. Projektus taip pat finansuotus iš Kultūros rėmimo fondo (Vilnius) programos – 7000 Lt. Sueigą filmavo ir televizijos laidoje „Be recepto“ reportažą Lietuvos žmonėms rodė televizijos kanalas Baltijos TV (Henrikas Vaitiekūnas). Biblioteka taip pat šilutiškius pakvietė į ciklo „Literatūrinės muzikinės dedikacijos Šilutei“ renginius, dalyvaujant profesionaliems Lietuvos atlikėjams. Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dieną miestelėnai susitiko Vasaros kiemo teatriniame, literatūriniame, muzikiniame renginyje „Nuo jūros link regėjimų jūros...“ (**Nauja**). Baigiamasis ciklo renginys – programa „Palinkėk mums gero vėjo ir geros kloties“, skirta „Šilutei – Lietuvos kultūros sostinei’2011“. Baigiamąją koncertinę programą „Baroko kelionė“ atliko „Baroko duetas“ (Vilnius). Biblioteka miestelėnus pakvietė į skaitymų ir improvizacijų vakarą „Literatūrinė Šilutė“, iš ciklo „Šilutės praeities fragmentai“. Tradicinėje Lietuvos mokslų akademijos dienoje Šilutėje „Mokslas socialinio gyvenimo perspektyvai: švietimas, kultūra, medicina, ekonomika, tvarioji energetika“ susitikta su LMA nare korespondente, prof. Viktorija Daujotyte Pakeriene ir LMA nariu ekspertu, prof. Vladu Žulkumi (**Nauja**). Didžiausioje Vilniaus miesto šventėje „Sostinės dienos“ kartu su Pamario krašto kultūrininkų delegacija, dalyvaujant autoriams ir leidėjams, bibliotekininkai atidarė ir pristatė kolekciją „Šilutė. Dvidešimtmečio knyga ir knygininkai“, sulaukusią ypač didelio vilniečių ir sostinės svečių susidomėjimo. Veikė „Šilutės knygynėlis“, kuriame buvo galima įsigyti šilutiškių autorių knygų (**Nauja**). Šilutiškiai bibliotekininkai Lietuvos mokslų akademijoje vykusioje dienoje „Demokratiškumo, verslumo, raiškos įvairovės siekiamybės Šilutės krašte“ taip pat pristatė kolekciją „Šilutė. Dvidešimtmečio knyga ir knygininkai“, eksponavo parodą ir skaitė pranešimą apie Pamario knygą ir knygininkus (1991-2011 metais) (**Nauja**). Septintosiose, kasmet rengiamose Vilniaus universiteto dienosose dekanai susitiko su Švėkšnos „Saulės“, Žemaičių Naumiesčio, Šilutės pirmosios ir Vydūno gimnazijų gimnazistais. F. Bajoraičio viešojoje bibliotekoje surengtame diskusiniame pokalbyje „Universitetas – atviras pokyčiams“ pristatytos VU studijų naujovės, kalbėta apie besitęsiančią aukštojo mokslo reformą, jos privalumus ir trūkumus, studijų kokybę, studijuojančio jaunimo perspektyvas. (**Tradicinis**). Minint Lietuvos žydų genocido dieną ir Holokausto aukų atminimo Lietuvoje metus, bibliotekoje surengtas istorinis renginys „Iš atminties neišdilo...“ apie Lietuvos žydų bendruomenės istoriją, kultūrą, religiją, skaudų Lietuvos žydų bendruomenei istorijos laikotarpį – holokaustą, kuris atskleistas parengtoje literatūros ir fotodokumentikos parodoje „Lietuvos žydai“ su elektroninės versijos pristatymu (**Nauja**). Sielovados temoms buvo skirtas Dalios Kanclerytės filmo „Vaiko širdis“ pristatomasis renginys, dalyvaujant filmo režisieriui Daliai Kanclerytei, Vaiko Širdies Asociacijos prezidentei Daivai Jonauskieni, broliui pranciškonui Bernardui Belickui OFM. Renginio metu buvo pristatyta Arūno Smilingio fotografijos darbų paroda „Dieve, padovanok man širdį...“ (**Nauja**).

▣ F. BAJORAIČIO VIEŠOJI BIBLIOTEKA'2011 TARPTAUTINIAME KURIANČIŲ, DALYVAUJANČIŲ IR BENDRADARBIAUJANČIŲ ŠILUTĖS IR UŽSIENIO VALSTYBIŲ BIBLIOTEKŲ TINKLE

Bibliotekos direktorius ir bibliotekininkai, vykdančys F. Bajoraičio viešosios bibliotekos daugiavardinę ir besikeičiančią misiją, paslaugų vartotojams adaptyvumą, vientisumą, įvairovę, kūrė veiksmingą partnerystės tinklą su Vakarų Lietuvos, šalies bei užsienio valstybių bibliotekomis: tarptautinėje knygų mugėje „Diena, kuri jungia ir kviečia“ šilutiškiai bibliotekininkai priėmė Brašovo (Rumunija) Džordžo Baritū centrinės bibliotekos specialistus. Renginio, skirto Mokslo ir žinių dienai, metu Brašovo Džordžo Baritū centrinės bibliotekos direktorius dr. Daniel Nazare ir bibliotekininkė Daniela Banauris šilutiškiams pristatė įdomiausius savo projektus. Konferencijoje „Atvira biblioteka“ aptartos trys naujos šilutiškių ir rumunų tolimesnės partnerystės idėjos, kurios suburtų dviejų valstybių kolegas bendrai veiklai. Viena jų – tapti partneriais ir dalyvauti elektroniniame IFLA (bibliotekų asociacijų ir institucijų tarptautinė federacija) projekte. Antroji rumunų idėja šilutiškiams – bibliotekoje įkurti trimačių dokumentų abonementą. Bibliotekininkai komplektuotų įvairius žaidimus, kurie vaikams būtų skolinami žaidimams namuose. Trečioji idėja – šilutiškiai bibliotekininkai 2012 metais yra pakviesti į tarptautinę konferenciją Brašove (Rumunija), kur kartu su trijų pasaulio kontinentų bibliotekininkais pristatys Pamario inovatyvios bibliotekos patirtį. Kultūros rėmimo fondo (Vilnius) projektas. Traksėdžių filialo bibliotekininkė Vida Paldauskienė kartu su Lietuvos bibliotekininkų delegacija dalyvavo gerosios patirties pasidalinimo renginyje Čekijos viešosiose bibliotekose. Kelionę finansavo Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacija. Viešosios bibliotekos specialistė Virginija Mažeikaitė laimėjo Valstybinę kultūros ir meno kūrėjo stipendiją ir jos lėšomis dalyvavo pasauliniame bibliotekų ir informacijos specialistų kongrese Sudake (Krymas) „Bibliotekos, pranokstančios lūkesčius: integracija, inovacijų diegimas, informacija“. Lietuvos ambasados Gruzijoje ir Khashuri centrinės bibliotekos (Gruzija) kvietimu grupė F. Bajoraičio viešosios bibliotekos specialistų partnerio teisėmis dalyvavo Khashuri, Surami ir Gori bibliotekose, vykdančios partnerystės susitarimą su Khashuri municipaliteto bibliotekininkais pasirašytame projekte „Atvira biblioteka“. Lietuvos ambasadoriaus rezidencijoje Gruzijoje šilutiškiai pristatė projekto edukacinių ir lavinamųjų veiklų Gori ir Khashuri bibliotekose programą, kuri apėmė 15 mokomųjų renginių šių Gruzijos bibliotekų bibliotekininkams ir bibliotekinių paslaugų vartotojams. Edukacinių mokomųjų renginių metu šilutiškiai kartu su kolegomis gruzinais atliko praktines užduotis, rengė pokalbius prie apskritųjų stalų, kūrė atviros bibliotekos modelius. Projektą finansavo Lietuvos ambasada Gruzijoje ir Kultūros rėmimo fondas (Vilnius). Sovetsko (Rusija) miesto Isaako Jakovlevičiaus Rutmano centrinėje bibliotekoje šilutiškiai dalyvavo bibliotekos įkūrimo 65-mečio šventėje, atidarė kilnojamąjį knygynėlį „Tilžė ir jos knyginkai“, surengė virtualios parodos „Penkių šimtmečių knygų kolekcija“ pristatymą. Projektą finansavo Kultūros rėmimo fondas (Vilnius). Lietuvių kultūros dienų Černiachovske (Rusija) metu, vykdančios Kultūros rėmimo fondo (Vilnius) finansuotą projektą „Sankirtos: trys keliaujančios knygos paveldo dekadros“, mokslinėje praktinėje konferencijoje „Mokytojų paruošimas – nuo tradicijos iki modernumo“, skirtoje Prūsijos karalienės Luizos mokytojų seminarijos 200-osioms metinėms, bibliotekos direktorė Dalia Užpelkienė skaitė pranešimą „Fridricho Bajoraičio „Gyvumo žodžiai“. Kelionę finansavo Kultūros rėmimo fondas (Vilnius). Kaliningrado (Rusija) A. Gaidaro sritinėje bibliotekoje, su kuria šilutiškius sieja bičiulystė nuo 1982 metų, minėjusioje savo įkūrimo 65-metį, Pamario bibliotekininkai dalyvavo susitikime su Kaliningrado L. Rėzos lietuvių draugijos nariais. Kaliningrado lietuviams surengtas šilutiškio Marijaus Budraičio pirmojo poezijos rinkinio „Naktigonė“ pristatymas, paminėtos lietuvių literatūros klasikės Žemaitės 90-osios mirties metinės, dalyvauta Kristijono Donelaičio 300-ųjų metų sukakčiai skirtos nuolatinės fotodokumentinės ekspozicijos atidaryme. Finansavo Kultūros rėmimo fondas (Vilnius).

▣ BIBLIOTEKOS VERSLUMO ŽYMAS: EKONOMINĖ 2011 METAIS VYKDYTŲ (VYKDOMŲ) PROJEKTŲ VERTĖ

F. Bajoraičio viešoji biblioteka įgyvendina pagrindinį bibliotekininkystės paslaugų plėtros Pamario regione nacionalinį projektą „Bibliotekos pažangai“, kuris vykdomas pagal tarptautinį trišalį susitarimą Nr. 40972 tarp Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Bilo bei Melindos Geitsų fondo (JAV) ir Šilutės rajono savivaldybės.

Projekto tikslas – stiprinant ir panaudojant viešųjų bibliotekų pajėgumus pasiekti, kad Lietuvos gyventojai, ypač kaimo vietovėse, o taip pat socialinės rizikos grupės, ženkliau ir efektyviau naudotųsi informacinių technologijų galimybėmis naudingai informacijai gauti, bendrauti, spręsti socialines problemas. Projekto uždaviniai: 1. Visose perspektyviose ir dar neinformatizuotose bibliotekose įrengti viešąją interneto prieigą, o ją turinčiose – išplėsti ir modernizuoti; 2. Iš esmės sustiprinti viešųjų bibliotekų darbuotojų kompetenciją ir padėti jiems tapti aktyviais vietos bendruomenės narių mokytojais, skatintojais bei pagalbininkais įsisavinant informacinių technologijų galimybes; 3. Modernizuoti esamas ir atverti naujas skaitmenines paslaugas bibliotekų sektoriaus vartotojams. Numatyta projekto trukmė – 2008-2012 metai.

Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2008-04-24 sprendimu Nr. T1-473 „Dėl pritarimo projektui „Bibliotekos pažangai“ F. Bajoraičio viešajai bibliotekai leista dalyvauti šiame nacionaliniame projekte. Rajono Savivaldybė įsipareigojo skirti projektui įgyvendinti ne mažiau kaip 17% tinkamų finansuoti išlaidų. Įgyvendinant šį Savivaldybės tarybos sprendimą 2008-05-13 tarp Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos ir Šilutės rajono savivaldybės administracijos pasirašyta „Bendradarbiavimo įgyvendinant projektą „Bibliotekos pažangai“ sutartis Nr. TR-1000. F. Bajoraičio viešojoje bibliotekoje vadovo įsakymu sudaryta projekto „Bibliotekos pažangai“ įgyvendinimo 7 specialistų grupė (vadovė – Dalia Užpelkienė). Projekto veiklos tęsiamos ir 2012 metais. F. Bajoraičio viešojoje bibliotekoje ir 23 jos struktūriniuose padaliniuose projekto „Bibliotekos pažangai“ vykdymo metu įrengti 24 modernūs ir nemokami viešosios interneto prieigos centrai, aprūpinti šiuolaikiškais kompiuterinėmis technologijomis, aukšto lygio programine įranga. Rajono Savivaldybės lėšomis įrengta bibliotekų patalpų apsauginė signalizacija, atlikti dalinio pritaikymo bibliotekinių paslaugų funkcionalumui pertvarkymai, įgyta baldų, įrangos, praversti kompiuteriniai tinklai ir tinklų komutaciniai įrenginiai. Per projekto vykdymo laikotarpį rajono Savivaldybės tarybos sprendimais (2009-04-30, sprendimas Nr. T1-969; 2010-02-25, sprendimas Nr. T1-1259; 2010-10-28, sprendimas Nr. T1-1527; 2011-03-31, sprendimas Nr. T1-1715; 2011-06-25, sprendimas Nr. T1-1031; 2011-09-29, sprendimas Nr. T1-152) viešajai bibliotekai perduotos tarnybinės stotys-serveriai, neįgalųjų kalbos ir Microsoft programinės įrangos komplektai, EM dokumentų deaktyvinimo įrenginiai, stebėjimo kameros Ikegami, EM dokumentų išdavimo/grąžinimo įrenginiai, licencijų DBVS Oracle komplektai, interneto svetainė www.silutevb.lt, skaitmeninės vaizdo kameros ir fotoaparatai su vaizdo apdorojimo įrenginiais, 24 programinės įrangos komplektai su „Windows7“ operacine sistema, „Office 2010“ programinė įranga bei bendrauti skirtos programos.

Projekto vykdymo eigoje bibliotekinių paslaugų vartotojams pasiūlytos (įdiegtos) naujos šešios interaktyvios ir automatizuotos paslaugos:

1. Nemokama interneto prieiga VB ir 23 jos filialuose bei susijusios paslaugos: informacijos paieška, el. paštas, mokesčių deklaravimas, darbo vietų paieška, pokalbiai Skype, bendravimas socialiniuose tinkluose. Vidutiniškai per metus šiomis paslaugomis pasinaudojo 4720 bibliotekų vartotojų, apsilankę bibliotekų tinkle 75 000 kartų.

2. Knygų grąžinimo-išdavimo savitarnos paslauga skubantiems skaitytojams VB abonemente. Paslauga naudojasi apie 8% visų abonemento skaitytojų. Automatizuotai grąžinta 550 knygų, pasiimtos 772 knygos.

3. Įrengtas knygų grąžinimo bibliotekos nedarbo laiku paslaugos įrenginys VB vidiniame kiemelyje su apsaugos sistema. Paslauga naudojasi vidutiniškai kasmet iki 350 skaitytojų per metus.

4. Bevielio interneto viešojoje bibliotekoje ir 23 jos filialuose paslauga, pritraukianti vidutiniškai kasmet iki 530 atvykstantojo turizmo mėgėjų, Pamario svečių ir individualių vietinės bendruomenės internautų.

5. Gyventojų kompiuterinio raštingumo nemokamų mokymų paslauga VB ir 23 jos filialuose. Diegiant šią itin populiarią projekto „Bibliotekos pažangai“ paslaugą yra vykdomi nemokami kompiuterinio raštingumo pradžios mokymai suaugusiems žmonėms. Viešosios bibliotekos tinkle apmokyta per 300 gyventojų. Besimokantys įgyja darbo kompiuteriu pradžios mokymų, išmoka naudotis elektroninėmis paslaugomis. Surengta per 700 grįžtamųjų mokomųjų konsultacinių užsiėmimų, kuriuose dalyvavo per 1826 lankytojai (2011).

6. Kompiuterinio raštingumo mokymų akliesiems ir silpnaregiams paslauga su kompiuterizuota darbo vieta. F. Bajoraičio viešojoje bibliotekoje įregistruoti 23 aklieji ir silpnaregiai, turintys galimybę mokytis prie specialioms poreikiams įrengto kompiuterio su JAWS programine įranga, perduodančia

informaciją į balso sintetizatorių (akliesiems), ir MAGIC programine įranga, kuri 16 kartų didina vaizdą ekrane ir taip sukuria kompiuterinio darbo aplinką silpnaregiams.

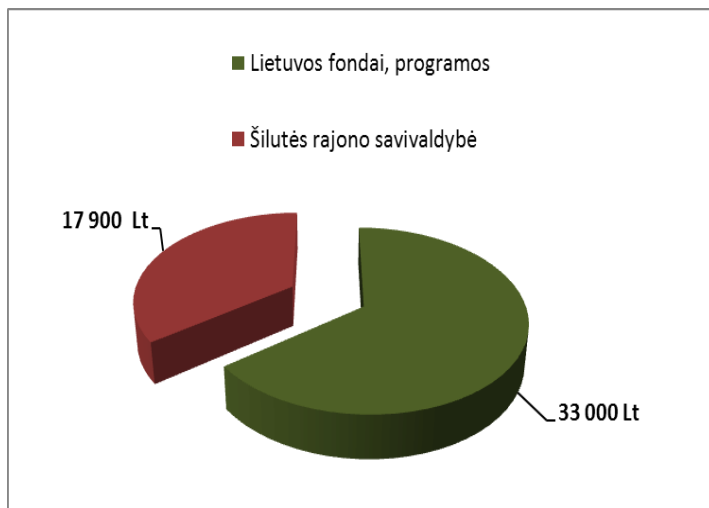
Ekonominę projekto vertę sudaro jo vykdymo metu įgytas ilgalaikis materialusis ir nematerialusis bei trumpalaikis turtas; veiklų, palaikančių projektą, finansavimas; finansavimas per kitas programas ir konkursus; projekto rėmėjų parama; per projekto veiklas uždirbtos lėšos. Vertės išsklotinė (Lt) pateikiama 1 lentelėje.

1 lentelė

F. Bajoraičio viešosios bibliotekos lėšų, įgyvendinant projektą „Bibliotekos pažangai“, ekonominių verčių lentelė 2011-12-31 d.

Eil. Nr.	Lėšų šaltinis	Suma (Lt)
I	1. Projektas „Bibliotekos pažangai“: materialusis ir nematerialusis turtas	942181 Lt
	2. F. Bajoraičio VB indėlis: palaikančių projekto veiklų finansavimas per kitas programas ir konkursus	104600 Lt
	3. Projekto rėmėjų parama	140691 Lt
	4. F. Bajoraičio VB: per šio projekto veiklas uždirbtos lėšos	31766 Lt
		Iš viso: 1 219 238 Lt
II	Šilutės rajono savivaldybės indėlis į projektą	
	1. Bibliotekų baldai (24 komplektai), apsaugos signalizacijos, komunikacinė įranga, kompiuterių tinklo pravedimas, telefonizacija	2008-08-18, 10749 Lt + 2008-09-25, 17649 Lt + 2009-04-02, 12124 Lt + 2009-04-07, 11928 Lt + 2009-05-22, 27194 Lt + Iš viso: 79644 Lt arba 6,5% nuo viso projekto lėšų

Kitos papildomo projektų finansavimo lėšos, bibliotekininkų pritrauktos kūrybinei partnerystei Pamario, Lietuvos ir užsienio bibliotekų tinkluose vykdyti. Žr. grafikas 1.

Lietuvos fondai, programos:

- „Šviesos parnešti, gera padaryti...“ (KRF, Vilnius) – 7000 Lt;
 - „Sankirtos“ (KRF, Vilnius) – 6000 Lt;
 - „Tiesiame tiltus...“ (KRF, Vilnius) – 5000 Lt;
 - „Sociokultūriniame paviljone...“ (Regionų programa, LR Kultūros ministerija) – 15 000 Lt
- Bendra lėšų suma – 33 000 Lt**

Šilutės rajono savivaldybė:

- „Penki veiksmai miesto gimtadieniui“ – 1800 Lt
 - „Knyga ir biblioteka amžių tėkmėje...“ – 4700 Lt
 - „Tėviškėje prasideda žmogus“ – 8000 Lt
 - „Šviesos parnešti gera padaryti...“ – 3400 Lt
- Bendra lėšų suma – 17 900 Lt**

Grafikas 1: Kitos papildomo projektų finansavimo lėšos (9 projektai).

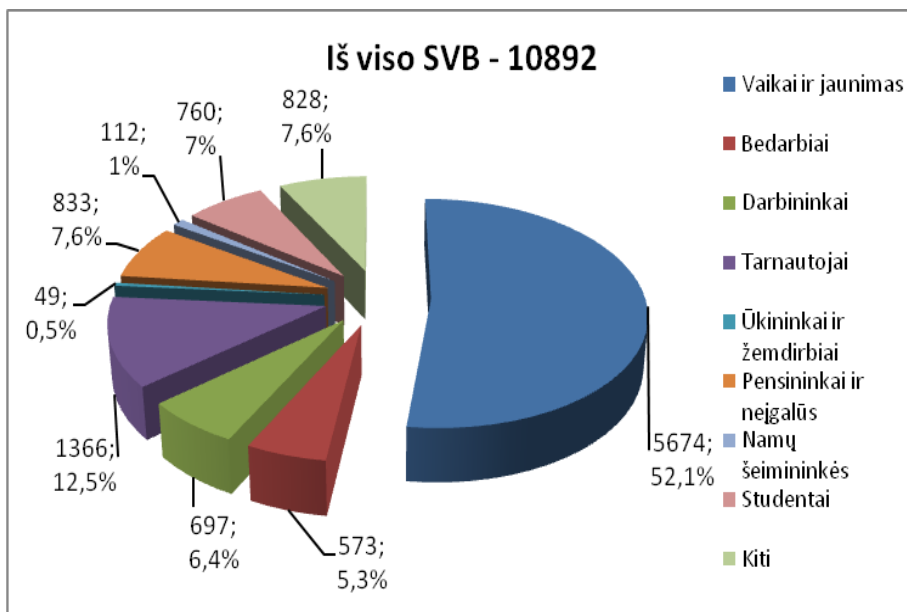
Dėl papildomo Lietuvos Respublikos fondų ir programų finansavimo lėšų paieškos į biblioteką pritraukta 33 000 Lt. Tai leido bibliotekininkams tęsti tarptautinius partnerystės ryšius, vykdyti veiklas, pasikviečiant profesionalius literatūros kūrėjus, aktorius, muzikos atlikėjus ir taip praturtinti Šilutės krašto knygos viešųjų renginių erdvę.

▣ BIBLIOTEKŲ PASLAUGOS VARTOTOJŲ PATOGUMUI

Pagal PHARE programos subsidijuotą ir Vilniaus universiteto atliktą tyrimą „Profesinis rengimas siekiant ekonominės ir socialinės sanglaudos“ F. Bajoraičio viešoji biblioteka yra pripažinta Lietuvos sėkmingos bibliotekininkystės paslaugų vartotojams baze⁸.

Bibliotekos direktoriaus suburta profesionalių bibliotekinių specialistų komanda plėtoja esamas paslaugas, atnaujina ir kuria naujų paslaugų paketus išregistravusiems bei potencialiems bibliotekos vartotojams. Natūralu, kad, priešingai nei daugelyje Lietuvos viešųjų bibliotekų, statistiniai bibliotekų veiklos rodikliai liudija F. Bajoraičio viešąją biblioteką esant ne tik verslią, bet ir paklausią. Viešosios bibliotekos tinkle 9 filialai vykdo ir mokyklų bibliotekų funkcijas, nors sujungtų bibliotekų modelis, dirbtinai integruojantis mokyklinę biblioteką į universalią (SVB filialą), neturi nei ekonominės, nei funkcijinės naudos. Todėl iš 1085 kaimo filialų Lietuvoje, sujungtų su mokyklomis, yra 91 ir iš šio skaičiaus – 9 Šilutės rajone⁹. Sistemoje įregistruotas 11431 vartotojas (22,3 %) nuo bendro gyventojų skaičiaus, 235971 bibliotekų lankytojas. Ataskaitiniais metais suaktyvėjo bibliotekų lankomumas: 2011 – 22,4; 2010 – 20,6; (2009 – 20,5). Teigiamą postūmį elektroninėms paslaugoms rasti suteikė itin aktyvus šilutiškių bibliotekininkų dalyvavimas nacionaliniame projekte „Bibliotekos pažangai“. Bibliotekos sistemoje atidaryti nemokami atviros interneto prieigos taškai, suteiktos 4709 naujos elektroninės paslaugos. Vartotojų patogumui VB ir 23 kaimo filialuose vedami kompiuterinio raštingumo pradžios kursai, įteikiant kompiuterinio pradžiamokslui pažymėjimus. Viešoji biblioteka ir filialai teikė 27 įvairaus pobūdžio paslaugas vartotojams – nuo tradicinių dokumentų išdavimo skaityti namuose iki elektroninės bankininkystės, mokesčių deklaravimo, darbo vietų paieškos įvairaus pobūdžio žiniatinkliuose (2011-19). Nuosekliai aktyvėjanti F. Bajoraičio viešosios bibliotekos lankytojų srautą lemia ir naujai pradėta teikti specializuotų daugiakalbių duomenų bazių (Infoplex, Praktika, EBSCO, Grove Music Online, Grove Art Online, Oxford English Dictionary) panauda bibliotekose. Įregistruotiems vartotojams suteikta 1513 konsultacijų įvairiais bendravimo socialiniuose tinkluose, elektroninės komercijos, bankininkystės, valdžios, o taip pat švietimo, kultūros ir laisvalaikio, sveikatos, darbo paieškos klausimais.

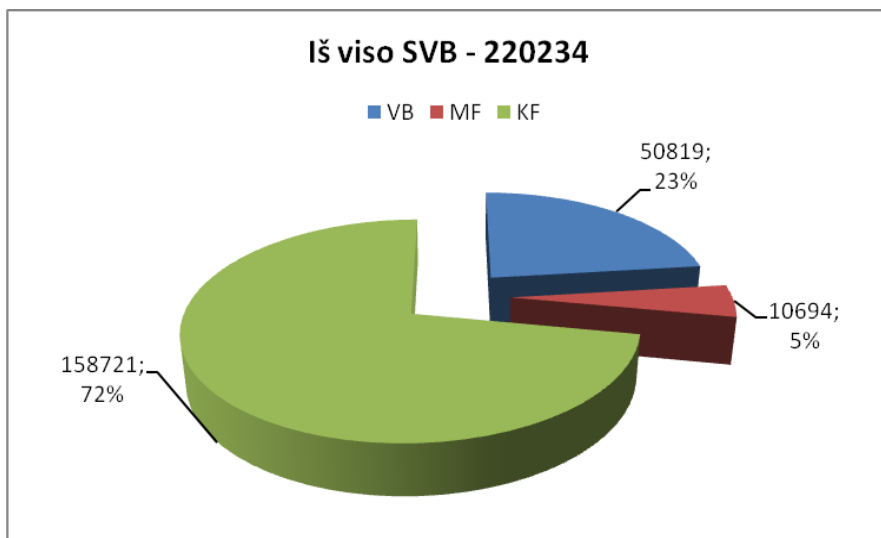
Vartotojų aktyvaus susitelkimo VB ir 23 filialuose bei intensyvaus bibliotekų lankomumo rodikliai pateikiami 3 ir 4 grafikuose.

Grafikas 2: Šilutės SVB vartotojų sudėtis pagal socialines grupes.

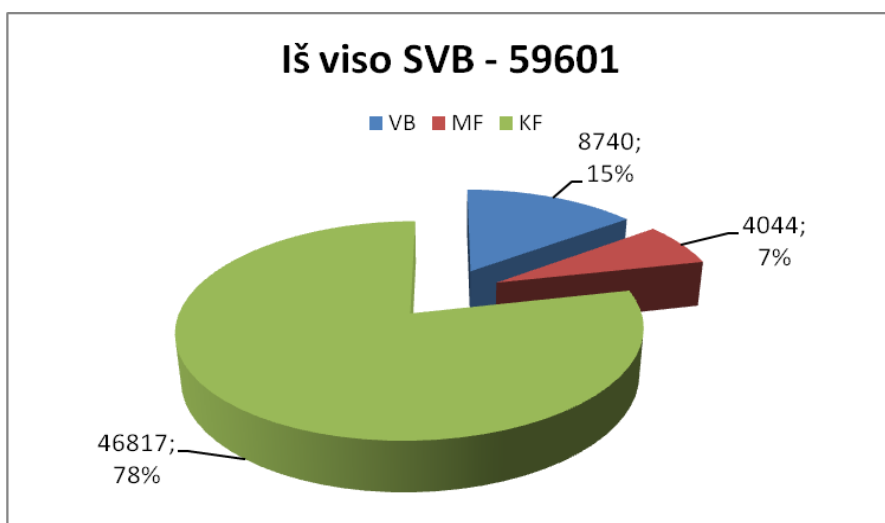
⁸ Petuchovaitė Ramunė. Viešųjų bibliotekų paslaugų bendruomenei plėtra sėkmingos praktikos Lietuvoje ir tarptautinių veiksmų studija. Vilniaus universiteto leidykla, 2007, 133 p.

⁹ Šaltinis: <http://www.lnb.lt> → bibliotekininkui → Lietuvos bibliotekų statistika → savivaldybių viešosios bibliotekos → Bendroji 2010 metų bibliotekų ataskaita (forma 1 Kultūra metinė)

Grafikas 3: Šilutės SVB vartotojų apsilankymų viešojoje bibliotekoje ir filialuose rodikliai.

F. Bajoraičio viešoji biblioteka projekte „Bibliotekos pažangai“ pagal viešosios interneto prieigos seansų skaičių yra pripažinta skaitlingiausia Lietuvos biblioteka. Įteikta nominacija ir 500 Lt premija.¹⁰

Grafikas 4: Šilutės SVB viešosios interneto prieigos seansų skaičiaus statistika viešojoje bibliotekoje (VB), miestelių (MF) ir kaimo filialuose

▣ BIBLIOTEKOS DIREKTORIUS KĖLĖ KVALIFIKACIJĄ, ĮGIJO NAUJŲ GEBĖJIMŲ BEI KOMPETENCIJŲ MOKYMUOSE, ATSTOVAVO BIBLIOTEKĄ LIETUVOS IR TARPTAUTINIUISE BIBLIOTEKŲ RENGINIUISE

1. 2011-03-09:

Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centre išklaušė kvalifikacijos kėlimo seminarą (8 val.) „Naujų teisės aktų taikymas bibliotekų veikloje“. *Pažymėjimas Nr. Pc-210.*

2. 2011-03-28:

Dalyvavo Klaipėdos apskrities viešosios I. Simonaitytės bibliotekos projekto „Bibliotekos pažangai“ mokymo programoje „Atstovavimo įgūdžių įtvirtinimas“. Žinių ir gebėjimų sertifikatas TMD Partners Nr. 31067.

¹⁰ Nominacijos regalijos puošia VB Registratūrą

3. 2011-04-2:

Klaipėdos universitete dalyvavo tarptautiniame seminare „Lyderystė ir bibliotekų veiklos organizavimas nuolatinį pokyčių sąlygomis“, parengė ir skaitė pranešimą „Lyderis ir naujoviška biblioteka. Kaip juos abu atpažinti?“ *Rutgers universiteto ir Akron universiteto (JAV) pažymėjimas.*

4. 2011-06-29:

Telšių Karolinos Praniauskaitės viešojoje bibliotekoje ir 2011-06-30 d. Trakų SVB vykdė projektą „Sociokultūros paviljone: žodis, žinios, kūryba“. *Parengė publikaciją spaudoje.*

5. 2011-09-15-22:

Išvykoje į Khashuri, Gori ir Surami bibliotekas (Gruzija) kartu su VB specialistų grupe vykdė Lietuvos ambasados Gruzijoje ir Kultūros rėmimo fondo (Vilnius) finansuotą Šilutės (Lietuva) – Khashuri (Gruzija) viešųjų bibliotekų partnerystės edukacinių-lavinamųjų veiklų projektą „Atvira biblioteka“. *Parengė publikaciją tradicinėje ir elektroninėje spaudoje, parengta projekto vykdymo ataskaita Savivaldybės Komunikacijos skyriui.*

6. 2011-10-10:

Dalyvavo Klaipėdos apskrities viešojoje I. Simonaitytės bibliotekoje vykusioje projekto „Bibliotekos pažangai“ mokymo programoje „Kaip bendrauti su skirtingos elgsenos žmonėmis“. *Žinių ir gebėjimų sertifikatas TMD Partners Nr. 35712.*

7. 2011-10-17-18:

Dalyvavo IX Baltijos šalių bibliotekininkų kongrese Trakuose. *Parengė publikaciją spaudoje.*

8. 2011-10-28:

Dalyvavo mokslinėje praktinėje konferencijoje „Mokytojų rengimas – nuo tradicijos iki modernumo“ Černiachovske (Kaliningrado sr., Rusija), kur skaitė pranešimą „Fridricho Bajoraičio „Gyvyumo žodžiai“. *Kelionę finansavo Kultūros rėmimo fondas (Vilnius).*

9. 2011-11-29-30:

Dalyvavo tarptautinėje konferencijoje Kaliningrado (Rusija) A. Gaidaro sritinėje bibliotekoje „Vaikų biblioteka – skaitymas nauju formatu“, kur pristatė šilutiškio M. Budraičio kūrybą, dalyvaujant autoriui. *Finansavo Kultūros rėmimo fondas (Vilnius). Paskelbta publikacija elektroninėje ir tradicinėje žiniasklaidoje.*

▣ BIBLIOTEKOS IR BIBLIOTEKININKŲ ĮVERTINIMAS

► Už aktyvų dalyvavimą Lietuvos bibliotekų akcijoje „Knygų Kalėdos“ F. Bajoraičio viešajai bibliotekai įteikta Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės padėka (2011);

► Už 2011 metų geriausiai parengtus ir vykdytus vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos projektus Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos diplomai ir premija įteikta viešosios bibliotekos Vaikų aptarnavimo skyriaus vedėjai Vitai Gerulienei (2011);

► Už interaktyvių paslaugų plėtrą Katyčių bendruomenėje kultūros ministro padėkos raštas įteiktas Katyčių filialo bibliotekininkei Marinai Lodusovai;

► Už aktyvų dalyvavimą projekte „Mingės pleneras DELTA-2“ padėkos raštas įteiktas viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėjai Aldonai Norbutienei ir vyr. bibliotekininkei Daivai Jucikaitei;

► Už partnerystę su rajono bendrojo lavinimo mokyklų sektoriaus dalyviais Savivaldybės Švietimo skyriaus padėkos pareikštos Vaikų aptarnavimo skyriaus vedėjai Vitai Gerulienei, vyr. bibliotekininkei Liudai Nausėdienei, bibliotekinių procesų automatizavimo inžinieriui Vaidui Muliarčikui;

► Už aktyvią Vydūno gyvenimo idėjų sklaidą ir partnerystės renginius su Lietuvos Vydūno draugija F. Bajoraičio viešosios bibliotekos direktorei Daliai Užpelkienei įteikto Lietuvos Vydūno draugijos garbės nario regalijos;

► Už Baltijos šalių bibliotekininkų kongrese CoBal9 pristatytą veiklą „Inovatyvūs skaitymo būdai“ (Laima Dumšienė) F. Bajoraičio viešoji biblioteka pripažinta inovatyvių idėjų bibliotekų sektoriuje diegėja;

► Projekto „Bibliotekos pažangai“ konkurse „Skaitmeninių bendruomenių pasakojimai“ Kintų filialo vyr. bibliotekininkė Ramutė Mačiulaitienė ir bendruomenės sukurtas filmas „Kintai – pasaulio kraštas“ pripažintas projekto filmų lyderiu;

► Projekto „Bibliotekos pažangai“ elektroninių rinkimų „Bibliotekininkas – e.mokytojas“ laimėtojai Lietuvoje pripažintos F. Bajoraičio viešosios bibliotekos bibliotekininkės Sandra Jablonskienė (VB), Danutė Litvinienė (Švėkšnos filialas), Vida Paldauskienė (Traksėdžių filialas) ir Onutė Miliauskienė (Usėnų filialas). Bibliotekininkėms suteikti „Lietuvos bibliotekininko – e.mokytojo“ vardai.

■ TRUKDŽIAI – (NE) REZULTATAI

F. Bajoraičio viešoji biblioteka nėra atskira sala Pamario bendruomenėje ir Lietuvoje. Ji – žinių sklaidos ir kūrimo centras, kuriame bibliotekų partnerystės tinklai padeda pasiekti įvairius išteklius, kaitą ir eksperimentus. Todėl natūralu, kad trukdžiai ir (ne) rezultatai neigiamai veikia viešosios bibliotekos sektoriaus raidą bei neigiamai įtakoja teigiamą poslinkį paslaugų vartotojams plėtros link:

1. Žemas aukštos kvalifikacijos, profesiskai motyvuotų bibliotekinių specialistų apmokėjimas už darbą neatitinka specialistui priskirtų pareigų ir įgytų kompetencijų lygio. Darbo apmokėjimo sąlygoms gerinti trukdo atestacijos sąlygų nebuvimas, kai iki bibliotekininkų atlyginimų vidurkio bibliotekos biudžete neskirta 45656 Lt finansavimo (2011).

2. Dėl ankštų ir nepakankamai funkcionalių Tilžės g. 10 pastato patalpų yra ribojama socialinių problemų turinčių, neįgaliųjų, trečiojo amžiaus žmonių ir mokyklinio bei jaunimo amžiaus mūsų miesto piliečių intelektualinių paslaugų plėtra, akivaizdžiai lėtesni šių amžiaus grupių vartotojų bibliotekinių paslaugų kaitos pokyčiai teigiamybių link. Aktualu spręsti klausimą dėl pastato Tilžės g. 12 Šilutėje perdavimo iš Švietimo ir mokslo ministerijos į rajono Savivaldybės balansą, su tikslu įkurdinti jame F. Bajoraičio viešąją biblioteką, pasinaudojant išskirtine galimybe šį pastatą renovuoti didžiąja dalimi Valstybės investicijų programos lėšomis.
